

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τρίτη 4 Ιανουαρίου 2022

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

[Πατριωτισμός, όχι Εθνικισμός!]

Στον αντίποδα της παγκοσμιοποίησης κάνει τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα έντονη την εμφάνισή του ο εθνικισμός, καθώς σοβινιστικές, κατ' επίφαση δημοκρατικές κυβερνήσεις αναδύονται στην αμερικανική, ασιατική, ακόμη και την ευρωπαϊκή ήπειρο, του Διαφωτισμού και της Δημοκρατίας.

Πρόκειται για ιδεολογία που προέρχεται από τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό και διαδόθηκε ως επαναστατική πρακτική με τη Γαλλική Επανάσταση: Ο εθνικισμός, όπως παρουσιάστηκε κατά τον 18ο αιώνα, υπήρξε δημοκρατικός και έδινε βαρύτητα όχι μόνο στα κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά των εθνών αλλά και στην ιδιότητα του πολίτη και την επιθυμία του να ανήκει στο έθνος – λαό.

Αυτή η εθνικιστική -πατριωτική και δημοκρατική- ιδεολογία διαμόρφωσε τις συνειδήσεις των επαναστατημένων Ελλήνων του 1821 και οδήγησε στην ανεξαρτησία της Ελλάδας.

Στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα και ύστερα από την υποχώρηση των ιδεών του Διαφωτισμού και την επιρροή που άσκησαν ρατσιστικές ψευδοθεωρίες με επιστημονική και πολιτική υποστήριξη, η σημασία του εθνικισμού και της έννοιας του έθνους άλλαξαν. Τα πολιτιστικά και βιολογικά στοιχεία του έθνους απέκτησαν προτεραιότητα, η δημοκρατία και η ιδιότητα του πολίτη υποβαθμίστηκαν και ο λαός διαχωρίστηκε από το έθνος. Σημασία δόθηκε αποκλειστικά στην κοινή καταγωγή, το αίμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις παραδόσεις, ενώ αγνοήθηκαν τόσο η δημοκρατική μορφή του πολιτεύματος όσο και η δυνατότητα του ελεύθερου πολίτη να αυτοκαθοριστεί. Το ζήτημα του ποιος ανήκει σε ένα έθνος αποφασιζόταν πλέον με αντικειμενικά κριτήρια από την πολιτική εξουσία, τους επαγγελματίες ιστορικούς της, αργότερα δε και από γιατρούς και βιολόγους. Ο λαός δεν μπορούσε να ταυτίζεται πια με το έθνος, γιατί περιελάμβανε και άλλες εθνικές μειονότητες, το ζήτημα των οποίων

μετατράπηκε σε ένα από τα σημαντικά θέματα εσωτερικών και εξωτερικών συγκρούσεων.

Είναι αυτός ο εθνικισμός ή υπερεθνικισμός που διαμόρφωσε το ιδεολογικό πλαίσιο το οποίο οδήγησε στους δύο παγκόσμιους πολέμους και έφθασε σε απόλυτο παροξυσμό με τον φασισμό. Έτσι, σε εμάς, η έννοια παραδόθηκε με απολύτως αρνητικό περιεχόμενο.

Από την άλλη, ο όρος πατριωτισμός είναι μάλλον συνώνυμος με τον δημοκρατικό εθνικισμό του 18ου και 19ου αιώνα, αν και σήμερα περισσότερο θεωρείται ταυτόσημος με την έννοια της φιλοπατρίας, η οποία δηλώνει ένα συναίσθημα αγάπης για την πατρίδα χωρίς καμιά αρνητική αξιολόγηση για τις πατρίδες των άλλων και απέχει πολύ από την οργανωμένη ιδεολογία και το πολιτικό πρόγραμμα που είναι ο εθνικισμός σε οποιαδήποτε εκδοχή του.

Μπορεί ένας υγιής πατριωτισμός να αντιρροπήσει, σε κάποιον τουλάχιστον βαθμό, την επιστροφή των μισαλλόδοξων εθνικισμών; Μπορεί η αγάπη και η αφοσίωση στην πατρίδα να υπάρχει χωρίς να σημαίνει ότι τη θεωρείς «ανώτερη από τις άλλες», ούτε να υποτιμάς τους άλλους, όπως κάνει ο ξενοφοβικός εθνικισμός; Ναι, απαντά εμμέσως το Ευρωκοινοβούλιο στον Όρμπαν. Αυτή τη διάκριση υπογράμμισε και ο Γιούνκερ ζητώντας «να απορρίψουμε τον υπερβολικό εθνικισμό και να πούμε "ναι" στον πεφωτισμένο πατριωτισμό που έχει και την εθνική και την ευρωπαϊκή διάσταση». Την ίδια ανησυχία εκφράζει και η αναζήτηση ενός νέου πατριωτισμού που έχει ανάγκη η Ελλάδα - και ο Ελληνισμός - στην προσπάθεια να ανασυγκροτηθεί μετά την πολυδιάστατη χρεοκοπία.

Βίκτορ Όρμπαν: Συντηρητικός και ευρωσκεπτικιστής πολιτικός, πρωθυπουργός της Ουγγαρίας.

Ζαν Κλοντ Γιούνκερ: Πρώην πρόεδρος του Eurogroup από το 2005 έως το 2013.

Πηγή:

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/nazismos/0_5nazismos.pdf

(διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Εισαγωγικό σημείωμα: Αλήθεια, τι είναι πατριωτικό στις μέρες μας; Φέτος συμπληρώθηκαν 200 χρόνια από την Έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, μια πράξη που δήλωνε απερίφραστα το πατριωτικό καθήκον των υπόδουλων Ελλήνων και τους έκανε για πρώτη φορά να ενώσουν τις δυνάμεις τους με σκοπό την απελευθέρωση του έθνους από τον οθωμανικό ζυγό. Πώς μπορούμε να μεταλαμπαδεύσουμε αυτό το πνεύμα στις μέρες μας; Εμείς, οι σύγχρονοι Έλληνες, τι θεωρούμε πατριωτικό και πού το βρίσκουμε στην καθημερινότητά μας; Το Andro

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(ε)**

απευθύνθηκε σε ανθρώπους που έχουν σημαντική παρουσία στον τομέα τους και δίνουν τη δική τους απάντηση.

Δέσποινα Γερουλάνου: «Όσα αγάπησες στον οικείο αυτό τόπο, να τα παραδώσεις πιο φωτεινά. Πατριωτισμός πάνω απ' όλα είναι ο καθημερινός και συνεχής αγώνας για την Ελευθερία. Ελευθερία στον λόγο, στην έκφραση, στις επιλογές όλων, που δεν νοείται χωρίς Δημοκρατία και κράτος Δικαίου. Πατριωτικό είναι η συμμετοχή. Όπως είναι σήμερα οι άνθρωποι της πρώτης γραμμής που παλεύουν για το δικαίωμα στη ζωή όλων μας, και όλοι όσοι βάζουν διαχρονικά το εμείς πάνω από το εγώ. Πατριωτική είναι η αγάπη για την παράδοση, όχι ως κακόγουστος μιμητισμός αλλά ως δυναμική, δημιουργική συνέργεια».

Η Δέσποινα Γερουλάνου είναι μέλος της Διοικητικής Επιτροπής του Μουσείου Μπενάκη και εκπρόσωπος της Ελλάδας στο Πολιτιστικό Συμβούλιο του πανευρωπαϊκού Michelangelo Foundation for Creativity and Craftsmanship.

Παύλος Δεμερτζής-Μπούμπουλης: «Πατριωτισμός σήμερα είναι να μάχεσαι υπέρ της συνολικής καλύτερευσης και ενδυνάμωσης της χώρας. Να αντιμάχεσαι τον εθνικισμό και τον διχασμό. Να υποστηρίζεις και να σέβεσαι τους νόμους τους κρατους, προάγοντας ταυτόχρονα την έννοια της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου. Να μάχεσαι ασταμάτητα υπέρ των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, ανεξαρτήτως φυλής, σεξουαλικού προσανατολισμού, χρώματος ή θρησκείας και να είσαι ενάντια σε κάθε είδους διάκριση. Να μην λειτουργείς με γνώμονα το ατομικό συμφέρον αλλά να εργάζεσαι με στόχο την βελτίωση της κοινωνίας καθώς και την «απαγκίστρωσή» της από αναχρονιστικές αντιλήψεις. Να προσφέρεις με κάθε ευκαιρία εθελοντικά τις υπηρεσίες σου στους ευπαθείς. Όλα τα παραπάνω είναι για μένα κομμάτι του σύγχρονου πατριωτισμού».

Ο Παύλος Δεμερτζής-Μπούμπουλης είναι 6ης γενιάς απόγονος της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας.

Γιώργος Κορρές: «Σωστά ρωτάτε τι είναι Πατριωτικό σήμερα. Γνώμη μου είναι πως η πατρίδα μας είναι η Ελλάδα, αλλά η μεγάλη μας πατρίδα είναι ο Πλανήτης Γη, και η μεγάλη μας Οικογένεια είναι ολόκληρη η Ανθρωπότητα. Άρα η φροντίδα μας, και η έγνοια μας για την Ελλάδα, θα πρέπει να αντανακλά και την φροντίδα μας και το ενδιαφέρον μας για το Όλο. Μέσα από αυτή τη σκέψη ο Πατριωτισμός απαιτεί Παιδεία, πολιτισμό και φυσικά Σεβασμό τόσο στην Ιστορία μας, όσο και στην Ιστορία των άλλων και γενικά στο Συνάνθρωπο και τη διαφορετικότητά του. Αν κρατήσουμε τέτοια στάση στη ζωή μας θα κάνουμε ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μας και θα γίνει η Ελλάδα σπουδαίο μέλος της μεγάλης μας Ανθρώπινης Οικογένειας. Αυτό είναι Πατριωτικό».

Ο Γιώργος Κορρές είναι επιχειρηματίας και ιδρυτής της ομόνυμης εταιρίας φυσικών καλλυντικών Korres.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ3Γ(ε)

Αλέξανδρος Μασσαβέτας: «Σε μια εποχή που όλοι έχουν άποψη για τα πάντα, ο πατριωτισμός παραμένει κενό γράμμα αν δεν τον διαμορφώνει η γνώση και η παιδεία. Αγάπη για την πατρίδα είναι η θέληση να την δεις να προοδεύει σε κάθε τομέα και η ζωή των συμπατριωτών σου να γίνεται καλύτερη. Για να επιτύχεις το καλύτερο στο μέλλον πρέπει βέβαια να αναγνωρίσεις τα προβλήματα του παρόντος και τα λάθη του παρελθόντος. Έτσι, η καλή γνώση της ιστορίας και της πολιτιστικής παρακαταθήκης, η συνεχής και αξιόπιστη πληροφόρηση και η έμφαση στην δια βίου παιδεία βρίσκονται στον πυρήνα του πατριωτισμού».

Ο Αλέξανδρος Μασσαβέτας είναι συγγραφέας.

Πηγή : Andro.gr [<https://www.andro.gr/apopsi/ti-einai-patriotiko-stis-meres-mas/>]

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ

Ο Παλαιστίνιος ποιητής Μαχμούτ Νταρούις γεννήθηκε το 1941, σ' ένα χωριό κοντά στη βόρεια ισραηλινή πόλη Άκκο κι εγκατέλειψε το ισραηλινό έδαφος το 1970 ως εξόριστος, ενώ είχε ήδη «προλάβει» να βιώσει τον κατ' οίκον περιορισμό. Εθνικός ποιητής της Παλαιστίνης και από τους σπουδαιότερους εκπροσώπους της σύγχρονης αραβικής λογοτεχνίας, ο Νταρούις αγωνίστηκε με συνέπεια για τη λευτεριά και την ανεξαρτησία της πατρίδας του.

«Σ' αυτή τη γη έχουμε
ό, τι δίνει αξία στη ζωή μας :
το δισταγμό του Απρίλη,
τη μυρωδιά του ψαμιού την αυγή,
τη ματιά της γυναίκας στους άντρες [...]
το ξεκίνημα του έρωτα,
πάνω στην πέτρα το χορταράκι,
τις μανάδες,
που ζουν με την ανάσα του φλάουτου
και το φόβο των εισβολέων για τη μνήμη,
[...] το σύννεφο που αλλάζει χιλιάδες μορφές,
το χειροκρότημα για κείνους που χαμογελούν στο θάνατο
τον τρόπο του δυνάστη για τα τραγούδια [...]

[Μαχμούτ Νταρούις, Παλαιστίνιος ποιητής, «Ένα τραγούδι για τη Γάζα»]

Ερωτήσεις:

- A.** Να συνοψίσετε σε 60 -70 λέξεις τα βασικά χαρακτηριστικά του εθνικισμού, όπως διαμορφώθηκε από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και μετά, σύμφωνα με το κείμενο I.

Μονάδες 15

- B1. α)** Σε καθέναν από τους παρακάτω ισχυρισμούς των κειμένων I και II να δώσετε τον χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», με βάση το κείμενο.

1. Ο εθνικισμός, όπως εμφανίστηκε κατά τον 18^ο αιώνα, είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την αυταρχική και ρατσιστική άσκηση εξουσίας. (Κείμενο I)
2. Ο εθνικισμός στο τέλος του 19^{ου} αιώνα έδινε προτεραιότητα στην κοινή καταγωγή, τις παραδόσεις το θρήσκευμα. (Κείμενο I)
3. Ο πατριωτισμός αντανάκλα τη γνήσια αγάπη για την πατρίδα, χωρίς διάθεση υποτίμησης άλλων λαών. (κείμενο I)
4. Ένδειξη πατριωτισμού είναι η αναλλοίωτη διατήρηση της παράδοσης. (Κείμενο II)
5. Πατριωτισμός είναι να μάχεσαι υπέρ των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των συμπατριωτών σου. (Κείμενο II)

(Μον.5)

- B1. β)** Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο σκοπός για τον οποίο γράφτηκε το κείμενο I; (μον.4) Να αναφερθείτε σε στοιχεία που αντλείτε από το κείμενο, λαμβάνοντας υπόψη το είδος του κειμένου (μον.2), την επικοινωνιακή περίσταση (μον.2) και το βαθμό βεβαιότητας που εντοπίζετε (μον.2). (70 έως 90 λέξεις)

(Μον.10)**Μονάδες 15**

- B2. α)** «Πατριωτισμός σήμερα είναι να μάχεσαι υπέρ της συνολικής καλύτερευσης και ενδυνάμωσης της χώρας. Να αντιμάχεσαι τον εθνικισμό και τον διχασμό. Να υποστηρίζεις και να σέβεσαι τους νόμους του κράτους, προάγοντας ταυτόχρονα την έννοια της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου». (Κείμενο II)

- i) Ο Παύλος Δεμερτζής –Μπούμπουλης επιλέγει να εκφράσει τις απόψεις του χρησιμοποιώντας β΄ πρόσωπο και υποτακτική έγκλιση. Τι εξυπηρετούν αυτές οι εκφραστικές επιλογές ως προς το ύφος (μον.3) και ποιο το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα (μον.3);

(Μον.6)

- ii) Να εξαρτήσετε το απόσπασμα από τη φράση «Ο Παύλος Δεμερτζής-Μπούμπουλης δήλωσε...» , συνθέτοντας μακρόπερίοδο λόγο (μον.2) και να εξετάσετε τις αλλαγές που προκύπτουν στο ύφος του λόγου (μον.2).

(Μον.4)

- β) Αν κρατήσουμε τέτοια στάση στη ζωή μας θα κάνουμε ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μας και θα γίνει η Ελλάδα σπουδαίο μέλος της μεγάλης μας Ανθρώπινης Οικογένειας.

Τι αλλαγές πρέπει να γίνουν στη σύνταξη και στο λεξιλόγιο (υπογραμμισμένες λέξεις), ώστε το νοηματικό περιεχόμενο του αποσπάσματος να αποδοθεί με πιο επίσημο και απρόσωπο τρόπο;

(Μον.5)

Μονάδες 15

- B3.** «Μπορεί ένας υγιής πατριωτισμός να αντιρροπήσει, σε κάποιον τουλάχιστον βαθμό, την επιστροφή των μισαλλόδοξων εθνικισμών; Μπορεί η αγάπη και η αφοσίωση στην πατρίδα να υπάρχει χωρίς να σημαίνει ότι τη θεωρείς «ανώτερη από τις άλλες», ούτε να υποτιμάς τους άλλους, όπως κάνει ο ξενοφοβικός εθνικισμός; Ναι, απαντά εμμέσως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στον Όρμπαν. Αυτή τη διάκριση υπογράμμισε και ο Γιούνκερ ζητώντας «να απορρίψουμε τον υπερβολικό εθνικισμό και να πούμε "ναι" στον πεφωτισμένο πατριωτισμό που έχει και την εθνική και την ευρωπαϊκή διάσταση». (Κείμενο I)

- i) Αν ο στόχος του συντάκτη του κειμένου είναι να ενισχύσει την αξιοπιστία του, με ποιους τρόπους επιδιώκει να επιτύχει το σκοπό του;

(Μον.6)

- ii) Θεωρείτε ότι πετυχαίνει το σκοπό του;

(Μον.4)

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(ε)**

- Γ. Να βρείτε το κεντρικό θέμα του ποιήματος και να το παραθέσετε σε ένα ερμηνευτικό σας σχόλιο 150-200 λέξεων, στηριζόμενοι σε τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες του. Ποια είναι η προσωπική σας άποψη σχετικά με το θέμα που θίγεται;

Μονάδες 15**ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ**

- Δ. Έχουν παρέλθει δυο αιώνες από τη κήρυξη της ελληνικής επανάστασης και σ' αυτό το χρονικό πλαίσιο έχουν συντελεστεί κοσμογονικές ανακατατάξεις που επηρεάζουν αναπόδραστα την αίσθηση του «καθήκοντος» προς τη χώρα μας. Παραμένει όμως αναγκαία η αγάπη για το χώρο που ζούμε όχι για λόγους ιστορικούς και εθνικιστικούς αλλά άρρηκτα συνδεδεμένους με την ίδια μας την ύπαρξη και το μέλλον μας.
Με ποιους τρόπους μπορεί να εκφραστεί ο σύγχρονος πατριωτισμός;
Να αναπτύξετε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας σε ομιλία 10' (350-400 λέξεις) που θα εκφωνήσετε στο σχολείο σας με αφορμή τη 200^η επέτειο από την ελληνική επανάσταση.
Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από τα δυο κείμενα.

Μονάδες 30